

รูปแบบการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา*
MODEL OF MONASTERIES DEVELOPMENT OF OVERSEAS DHAMMADUTA
BHIKKHUS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

พระครูพิศิษฐ์ไพฑูริย์ (เอกลักษณ์ อชีโต), พระครูสุตรัตน์บัณฑิต (ประยูร โชติวโร),
พระมหาไพฑูริย์ ปนตนนโธ

Phrakhru Phisitphatcharabhandit (Ekkalak Achito), Phrakhru Suttaratbandit (Prayoon Chotiwaro),
Phramaha Paitoon Pantanando

วัดอินทาราม, จังหวัดสมุทรสงคราม

Wat Intharam, Samut Songkhram Province

Corresponding Author E-mail: 6401104008@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพทั่วไปในการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา 2. ศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาวัด และ 3. เสนอรูปแบบการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระธรรมทูตในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพทั่วไปในการพัฒนาวัด มีความเข้มแข็งในด้านบุคลากรพระธรรมทูตที่มีความรู้ความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะ การบริหารจัดการวัด และการสื่อสารภาษาอังกฤษ มีการสนับสนุนงบประมาณจากพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ การบริหารจัดการการเงินที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ สถานที่ตั้งเหมาะสม มีการคมนาคมสะดวก และได้รับการสนับสนุนจากนโยบายของคณะสงฆ์ 2. องค์ประกอบในการพัฒนาวัด ประกอบด้วย 1. บุคลากรพระธรรมทูตที่มีความพร้อมด้านความรู้และทักษะเฉพาะทาง 2. งบประมาณและการจัดการทรัพยากรที่มีระบบโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ 3. สถานที่และโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสมและสะท้อนเอกลักษณ์วัฒนธรรมไทย 4. วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่สนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรม และ 5. นโยบายของคณะสงฆ์ที่กำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3. รูปแบบการพัฒนาวัด มีลักษณะครอบคลุมในทุกมิติ ได้แก่ 1. การปกครองและการบริหารจัดการที่เน้นความโปร่งใสและการมีส่วนร่วม 2. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยการประยุกต์ธรรมะให้เข้ากับวิถีชีวิตชาวตะวันตกและการใช้สื่อดิจิทัล 3. การศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ที่พัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ 4. การสาธารณูปการในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และ 5. การสาธารณสงเคราะห์ผ่านกิจกรรมช่วยเหลือชุมชน

คำสำคัญ: รูปแบบ; การพัฒนาวัด; พระธรรมทูตสายต่างประเทศ

Abstract

The objectives of this research paper were: 1. To study the general conditions in the development of monasteries of overseas Dhammaduta monks. 2. To study the elements of monastery development, and 3. To propose a model of monastery development of overseas Dhammaduta monks . The research was qualitative research using in-depth interviews as a

*Received August 5, 2025; Revised August 27, 2025; Accepted September 2, 2025

tool to collect data from the Dhammaduta monks in the United States by purposive selection of 18 monks as key informants, analyzed data with contextual content analysis techniques.

The results showed that: 1. General conditions in the development of monasteries had strength in the field of Dharma Ambassador personnel who have the knowledge and ability to spread the Dhamma. Monasteries Management and English Communication. There were budget support from Buddhists, both Thais and foreigners, transparent and efficient financial management, suitable, convenient transportation. and supported by the policies of the monastic community. 2. Elements of the monastery development included: 1. Dhamma Duta personnel were ready with specialized knowledge and skills. 2. Budget and resource management with a transparent and efficient system 3. Appropriate locations and infrastructure that reflected Thai cultural identity, 4. Materials, equipment and technology that supported the implementation of activities, and 5. Policies of the Sangha Order determining the direction of sustainable development. 3. The monastery development model was comprehensive in all dimensions, including: 1. Governance and management that emphasized transparency and participation, 2. Spreading Buddhism by applying the Dharma to the Western lifestyle and the use of digital media. 3. Education and welfare education that developed curriculum and learning activities, 4. Public utilities in infrastructure development, and 5. Public work through community assistance activities.

Keywords: Model; Monasteries Development; Overseas Dhammaduta Monks

บทนำ

การบริหารคณะสงฆ์ จึงถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญเพราะถ้ามีระบบบริหารดี ศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การบริหารที่ดีนั้นจะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการหรือมีแนวคิดซึ่งขึ้นอยู่กับภาระงานมอบอำนาจกระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่าง ๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการในด้านต่าง ๆ เพราะการบริหารคณะสงฆ์ปัจจุบันนี้ มีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง เมื่อมีอิทธิพลเกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ การบริหารคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารจัดการกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่สาธารณูปการ และสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม มติ ข้อบังคับหรือระเบียบมหาเถรสมาคม และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช (กรมการศาสนา, 2540) การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระบรมศาสดาของพุทธศาสนิกชน ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุตามพระธรรมวินัย สามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย เมื่อเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัยขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็มีวิธีแสดงออก

หลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยพุทธกาลกุลบุตรชาวพุทธ จะต้องหาโอกาสบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพระธรรมวินัย ดังนั้น เมื่อมีการบรรพชาอุปสมบทกันอย่างแพร่หลาย ทำให้มีพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้น การที่มีพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางระบบการบริหารจัดการเพื่อการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม

ผู้มีอำนาจสูงสุดภายในวัด คือ เจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระสังฆาธิการอันดับที่ 9 ตามกฎหมายอาญาตามมาตรา 45 กล่าวว่า “ให้ถือว่าพระภิกษุซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในการปกครองคณะสงฆ์และไวยาวัจกร เป็นเจ้าพนักงานตามความในประมวลกฎหมายอาญา” ตำแหน่งเจ้าอาวาสจึงเป็นตำแหน่งสำคัญยิ่ง (กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) และนอกจากนั้น เจ้าอาวาสยังมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพุทธศาสนิกชนมากที่สุดที่จะช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนา ปลุกฝังศรัทธาในพระพุทธศาสนาแก่ประชาชน ดังที่พระพุทธวรญาณ (2548) กล่าวว่า พระสังฆาธิการ คือ ผู้ปกครองสงฆ์ ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้มีจำนวน 11 อันดับ โดยมีเจ้าคณะภาคเป็นอันดับที่ 1 มีผู้ช่วยเจ้าอาวาสเป็นอันดับที่ 11 นั้น พระสังฆาธิการอันดับที่ 9 คือ เจ้าอาวาสนับเป็นพระสังฆาธิการที่มีความสำคัญมากที่สุดมีความรับผิดชอบสูงสุด ด้วยเหตุผล 1. เจ้าอาวาสเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดพระภิกษุสามเณร อุบาสกอุบาสิกา ประชาชนและเด็กเล็ก รู้จักพื้นฐานของบุคคลเหล่านั้นดีกว่าใคร ๆ อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์ทางพระศาสนาทั้งดีและร้ายย่อมเข้าใจปัญหาต่าง ๆ และหาทางคลี่คลายปัญหาได้ง่าย 2. ตำแหน่งเจ้าอาวาสจัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญของตำแหน่งผู้ปกครองสงฆ์ทุกตำแหน่ง เป็นเครื่องพิสูจน์และรับรองความสามารถของตำแหน่งปกครองสงฆ์ทั้งหลายได้อย่างดี คือถ้าเป็นเจ้าอาวาสได้ดี ก็มีหวังที่จะเป็นเจ้าคณะตำบล หรือเจ้าคณะต่าง ๆ ได้ดี

การบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาส ในรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น มีประสิทธิภาพแตกต่างกันไปตามความรู้ ความสามารถของเจ้าอาวาสแต่ละรูป เนื่องจากสภาพการบริหารจัดการวัดในปัจจุบันมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ระบบการบริหารงานได้เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อระบบการบริหารภายในวัดที่ต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ในปัจจุบัน และการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ซึ่งได้ระบุภารกิจไว้ 6 ด้าน คือ งานด้านการปกครอง งานด้านศาสนศึกษา งานด้านศึกษาสงเคราะห์ งานด้านเผยแผ่ศาสนาธรรม งานด้านสาธารณสงเคราะห์ และงานด้านสาธารณูปการ ซึ่งอาจมีปัญหา หรืออุปสรรคในการบริหารจัดการวัดที่ดีของเจ้าอาวาสได้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ตามภารกิจของพระสังฆาธิการทั้ง 6 ด้าน ว่ามีรูปแบบและวิธีการในการบริหารจัดการอย่างไรจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เจ้าอาวาสในแต่ละวัดมีปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการวัดแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้มาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการวัดของเจ้าอาวาสต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปในการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา
3. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมุ่งเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึกผ่านการสัมภาษณ์

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วยบุคคลจำนวน 18 รูปหรือคน ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ได้แก่ พระธรรมทูตไทยในประเทศสหรัฐอเมริกา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือหลักคือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยตนเอง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก จดบันทึก บันทึกภาพ และบันทึกเสียง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) รวบรวมโดยผู้วิจัยเอง ผ่านการศึกษาคัมภีร์พระไตรปิฎกและเอกสารทางวิชาการ ควบคู่กับการสัมภาษณ์เชิงลึกภาคสนาม

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) รวบรวมจากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งครอบคลุมหนังสือ ตำรา บทความ ข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ได้จากทั้งการวิจัยเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า การพัฒนาวัดของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกาได้รับการส่งเสริมจากหลายปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทของสังคมตะวันตก ปัจจัยสำคัญประการแรกคือ บุคลากรพระธรรมทูต ที่มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเผยแผ่ธรรมะ การบริหารจัดการวัด และการสื่อสารภาษาอังกฤษ พระธรรมทูตส่วนใหญ่ได้รับการอบรมจากหลักสูตรพระธรรมทูต มีความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ธรรมะให้เข้ากับวิถีชีวิตของชาวตะวันตก ซึ่งช่วยสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงพุทธศาสนากับบริบททางสังคมได้อย่างเหมาะสม ด้านที่สองคือ งบประมาณและทรัพยากร การสนับสนุนงบประมาณจากพุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีความศรัทธา เป็นแหล่งทุนสำคัญที่ช่วยให้การพัฒนาดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการบริหารจัดการการเงินที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ วัดส่วนใหญ่ยังตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม มีการคมนาคมสะดวก และสามารถรองรับกิจกรรมทางศาสนาได้หลากหลาย ทำให้วัดกลายเป็นศูนย์กลางที่สำคัญของชุมชนไทยและชาวต่างชาติในพื้นที่ ด้านวัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในวัดก็มีความพร้อม เช่น อาคารสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติธรรม เครื่องมือเทคโนโลยีที่ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะออนไลน์ และอุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ การพัฒนาดังกล่าวยังได้รับการสนับสนุนจาก นโยบายของคณะสงฆ์ ที่มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมอเมริกัน นโยบายเหล่านี้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาดำเนินไปเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในภาพรวม สภาพทั่วไปในการ

พัฒนาวัตของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกาแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งในด้านบุคลากร การบริหารจัดการ งบประมาณ และการสนับสนุนจากชุมชน รวมถึงการประยุกต์ใช้นโยบายที่สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของชาวตะวันตก ทำให้วัดในต่างประเทศกลายเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวพุทธและชุมชนต่างชาติได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. องค์ประกอบในการพัฒนาวัตของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า การพัฒนาวัตของพระธรรมทูตสายต่างประเทศในสหรัฐอเมริกามีองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ องค์ประกอบแรกที่โดดเด่นคือ บุคลากรพระธรรมทูต ที่มีความพร้อมในด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะเฉพาะทาง พระธรรมทูตเหล่านี้ได้รับการอบรมในหลักสูตรที่ครอบคลุมทั้งด้านพระพุทธศาสนา การบริหารจัดการองค์กร และการเผยแผ่ธรรมะในบริบทต่างวัฒนธรรม พระธรรมทูตหลายรูปมีความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น การเผยแผ่ธรรมะผ่านสื่อออนไลน์ รวมถึงสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี ทำให้สามารถเชื่อมโยงพระพุทธรูปศาสนากับวิถีชีวิตของชาวตะวันตกได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบถัดมาคือ งบประมาณและการจัดการทรัพยากร การได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ศรัทธาในพระพุทธศาสนาช่วยให้วัดสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง วัดในต่างประเทศส่วนใหญ่มีระบบการบริหารจัดการงบประมาณที่โปร่งใสและมีการวางแผนการใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ วัดยังมีการระดมทุนเพิ่มเติมผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงานเทศกาลวัฒนธรรมไทย เพื่อสร้างแหล่งรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืน องค์ประกอบสำคัญอีกประการคือ สถานที่และโครงสร้างพื้นฐาน วัดในต่างประเทศมักตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม มีการคมนาคมสะดวกและสามารถรองรับชุมชนพุทธศาสนิกชนได้อย่างเพียงพอ สิ่งปลูกสร้าง เช่น อุโบสถ ศาลา และพื้นที่ปฏิบัติธรรม ได้รับการออกแบบให้สะท้อนถึงเอกลักษณ์ของศิลปวัฒนธรรมไทยและสอดคล้องกับบริบทของสังคมตะวันตก นอกจากนี้ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ยังเป็นส่วนสำคัญที่สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของวัดให้มีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ระบบเสียงที่เหมาะสมสำหรับการบรรยายธรรม การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเผยแผ่ธรรมะออนไลน์ และการจัดสรรอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมทางศาสนา สุดท้ายคือ นโยบายของคณะสงฆ์ ซึ่งเป็นแนวทางสำคัญในการกำหนดทิศทางการพัฒนาวัตในต่างประเทศ นโยบายเหล่านี้มุ่งเน้นให้วัดในต่างประเทศสามารถเป็นศูนย์กลางการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนไทยและชาวต่างชาติ นโยบายยังครอบคลุมถึงการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของวัด เพื่อให้การพัฒนาวัตดำเนินไปอย่างยั่งยืน ในภาพรวม องค์ประกอบในการพัฒนาวัตของพระธรรมทูตสายต่างประเทศในสหรัฐอเมริกาคือ บุคลากร งบประมาณ โครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยี และนโยบาย ซึ่งทั้งหมดนี้ช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนให้กับวัดในต่างประเทศในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและสนับสนุนชุมชนในบริบทที่หลากหลาย

3. รูปแบบการพัฒนาวัตของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า การพัฒนาวัตของพระธรรมทูตสายต่างประเทศในสหรัฐอเมริกามีรูปแบบให้ตอบสนองต่อความหลากหลายของสังคมและวัฒนธรรมตะวันตก โดยมีรูปแบบที่ครอบคลุมในทุกมิติสำคัญของการบริหารจัดการและการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ประการแรกคือ การปกครองและการบริหารจัดการวัด ซึ่งเน้นการสร้างระบบที่โปร่งใส มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน และใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมระหว่างพระธรรมทูต คณะกรรมการวัด และชุมชนในพื้นที่ การวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาวสำหรับการพัฒนาวัตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพยังเป็นแนวทางสำคัญในการสร้างความยั่งยืน ในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รูปแบบที่นำมาใช้คือการประยุกต์ธรรมะให้เข้ากับวิถีชีวิตของชาวตะวันตก เช่น การจัดกิจกรรมวิปัสสนากรรมฐานที่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมหลากหลายวัฒนธรรม การเผยแผ่ธรรมะผ่านช่องทางออนไลน์ และการใช้สื่อดิจิทัลที่ทันสมัยเพื่อ

ขยายการเข้าถึงพุทธศาสนิกชนในวงกว้าง นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เช่น การเสวนาธรรม การบรรยายธรรม และงานเทศกาลทางวัฒนธรรม ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัดกับชุมชน ด้านการศึกษาและการศึกษาสงเคราะห์ วัดเน้นการพัฒนาหลักสูตรพระพุทธศาสนาที่เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเยาวชน เช่น การสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยให้กับเด็กที่เกิดในต่างประเทศ การเปิดชั้นเรียนสำหรับศึกษาระดับมัธยมศึกษาในรูปแบบที่สร้างแรงบันดาลใจ และการมอบทุนการศึกษาแก่เยาวชนในชุมชน นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการศึกษาสงเคราะห์แก่ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ การสาธารณูปการ เป็นอีกมิติหนึ่งที่ได้รับการพัฒนา เช่น การสร้างและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของวัดให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมทางศาสนา การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการปฏิบัติธรรมและการพบปะชุมชน การออกแบบอาคารสถานที่ให้สะท้อนเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารจัดการทรัพยากร ในส่วนของ การสาธารณสงเคราะห์ วัดยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือชุมชนผ่านกิจกรรมทางสังคม เช่น การให้คำปรึกษาด้านจิตวิญญาณ การแจกจ่ายอาหารและสิ่งของจำเป็นแก่ผู้ด้อยโอกาส และการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สร้างความสามัคคีในชุมชน นอกจากนี้ยังสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรท้องถิ่นเพื่อขยายผลประโยชน์สู่สังคมในวงกว้าง โดยรวมแล้วรูปแบบการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศในสหรัฐอเมริกาเน้นการบูรณาการทุกมิติ ทั้ง การบริหาร การเผยแผ่ธรรมะ การศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการช่วยเหลือสังคม ซึ่งล้วนมุ่งหวังให้วัดเป็นศูนย์กลางที่มั่นคงในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนในบริบทที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปในการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา พบว่า สภาพทั่วไปในการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตในสหรัฐอเมริกา แสดงถึงการปรับตัวและการสร้างความมั่นคงในหลายมิติ เช่น การมีบุคลากรที่ได้รับการอบรมเฉพาะทางและสามารถปรับตัวเข้ากับบริบทของสังคมตะวันตก การสนับสนุนทางทรัพยากรจากชุมชนพุทธศาสนิกชนในท้องถิ่น และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและสถานที่ปฏิบัติธรรม อย่างไรก็ตาม วัดในต่างประเทศยังเผชิญกับความท้าทาย เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและทรัพยากรในระยะยาว สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูศรีรัตนธรรมวิเทศ (ปกานนท์ พิลาพันธ์) (2557) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมกัมมัฏฐานของผู้นำชาวพุทธในประเทศอังกฤษ พบว่าการบริหารจัดการวัดในประเทศอังกฤษขาดสภาพคล่องตัวเนื่องจากการขาดบุคลากรและทรัพยากรที่เพียงพอ อีกทั้งยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านกฎหมายในพื้นที่ การสนับสนุนจากชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงให้กับวัดในต่างประเทศ

2. องค์ประกอบในการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยชี้ว่า องค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาวัดในสหรัฐอเมริกาประกอบด้วยบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ การบริหารงบประมาณที่โปร่งใส ความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ รวมถึงการสนับสนุนนโยบายที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมตะวันตก การบริหารจัดการที่ดีช่วยเสริมสร้างความยั่งยืนในการดำเนินกิจกรรมของวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของพระราชปริยัติ (สฤชดี ประธาตุ) (2551) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พบว่า การบริหารงานในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดการที่คล้ายกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศแต่มีจุดเด่นด้านการให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารที่มีส่วนร่วม ในทำนองเดียวกันกับพระมหาอำนาจ ปวทุฒโน (2557) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม ได้ระบุว่า การพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบัน

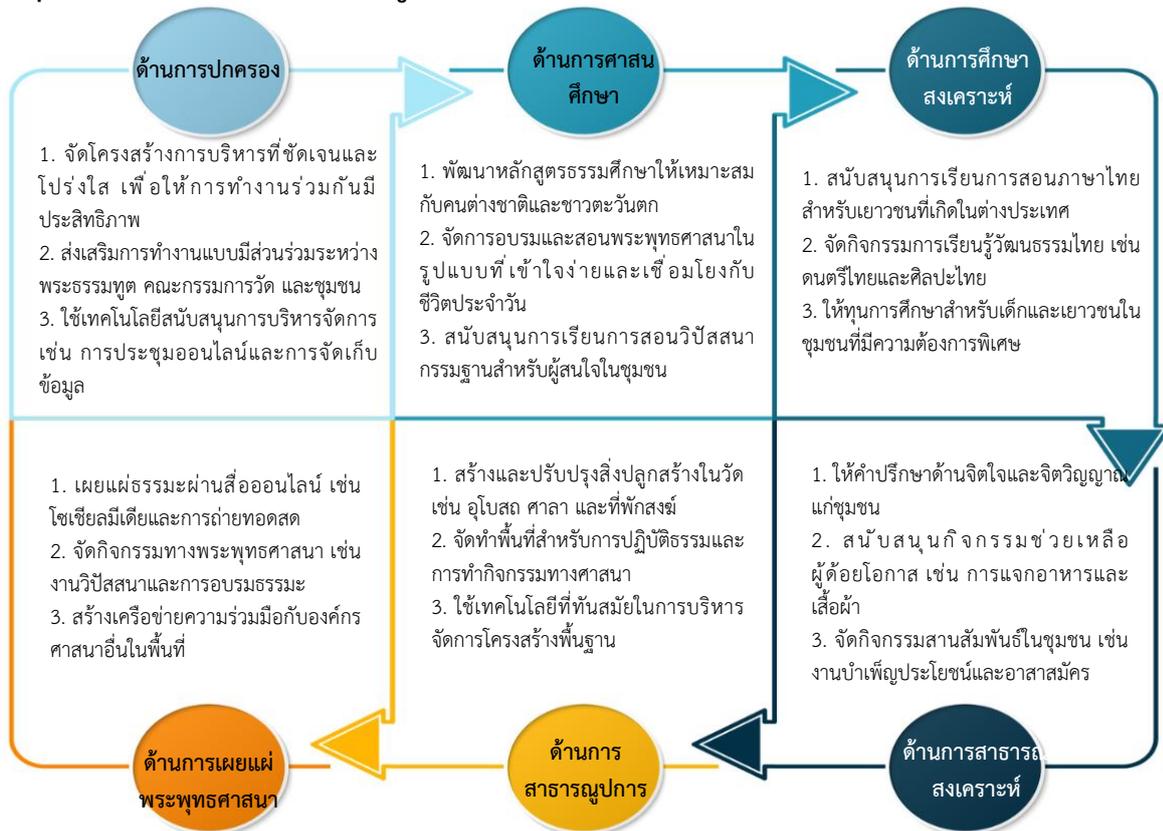

จำเป็นต้องบูรณาการการจัดการด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผน การจัดการ และการบริหารบุคคล เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

3. รูปแบบการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาวัดในสหรัฐอเมริกาเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเผยแพร่ธรรมะ การจัดการกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงคนไทยและชาวต่างชาติ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับกิจกรรมของชุมชน และการสนับสนุนกิจกรรมการศึกษา เช่น การเรียนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย สอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูวิสุทธิศีลขันธ์ (ณรงค์ จิตวฑฺฒโน) (2557) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กล่าวถึงการพัฒนาทุนมนุษย์โดยใช้หลักพุทธธรรม (ไตรสิกขา) ในการสร้างความเข้าใจและความยั่งยืนในองค์กร รวมถึงงานวิจัยของบัญญัติชญาทร นาคมูลสินธุ์ (2556) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาศาสนทายาทที่พึงประสงค์ในพระพุทธศาสนา ที่เน้นการพัฒนาศาสนทายาทโดยใช้กระบวนการแบบ PTCC Model เพื่อบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่และหลักธรรมทางพุทธศาสนา การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและการจัดการแบบมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างรูปแบบการพัฒนาวัดให้ตอบสนองต่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สรุปผลการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย
ที่มา: นักวิจัย

จากภาพที่ 1 ผลการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวัดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา” พบว่า การพัฒนาวัดในต่างประเทศมีความสำคัญในการเสริมสร้างศูนย์กลางพระพุทธศาสนาในชุมชนต่างวัฒนธรรม โดยพระธรรมทูตได้ปรับตัวเพื่อปฏิบัติงานในบริบทสังคมอเมริกัน ทั้งด้านการปกครอง

การบริหารจัดการ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงวัดกับชุมชน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการที่โปร่งใสและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างวัดกับพุทธศาสนิกชน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแผ่ธรรมะ

การพัฒนาวัดในต่างประเทศยังคงเผชิญกับความท้าทายในหลายด้าน เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่มีความพร้อม งบประมาณที่ไม่เพียงพอในระยะยาว และข้อจำกัดทางกฎหมายและวัฒนธรรมในพื้นที่ แต่พระธรรมทูตสามารถเอาชนะอุปสรรคเหล่านี้ได้ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การใช้วิธีการเผยแผ่ธรรมะที่สร้างสรรค์ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาวัดอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวางแผนระยะยาวและการพัฒนารูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น นอกจากนี้ การพัฒนาความสามารถของพระธรรมทูต การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ และการสร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้และเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะช่วยยกระดับบทบาทของวัดในต่างประเทศให้เป็นศูนย์กลางที่เข้มแข็งสำหรับการปฏิบัติธรรมและการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนที่หลากหลายต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการสนับสนุนและจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับพระธรรมทูตในด้านภาษา วัฒนธรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อให้สามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมตะวันตกได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น
2. ควรมีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการบริหารจัดการที่ชัดเจน ซึ่งครอบคลุมทั้งการบริหารบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรในระยะยาว เพื่อเพิ่มความยั่งยืนในการดำเนินงานของวัดในต่างประเทศ
3. ควรส่งเสริมการสร้างความร่วมมือกับองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น องค์กรพุทธศาสนาและหน่วยงานท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและกิจกรรมทางศาสนาในวงกว้าง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมสำหรับพระธรรมทูตในต่างประเทศที่เน้นการฝึกทักษะด้านภาษา วัฒนธรรม และการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในชุมชน
2. ควรปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมทางศาสนาให้เหมาะสมกับความต้องการของชาวต่างชาติ เช่น การฝึกฝนวิปัสสนากรรมฐาน หรือการสอนธรรมะในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและเข้ากับวิถีชีวิตของชาวตะวันตก
3. ควรมีการจัดการงบประมาณที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ โดยการใช้เทคโนโลยีเพื่อความสะดวกในการบริหารและการติดตามผลการใช้จ่าย เพื่อให้สามารถสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสังคมตะวันตกที่หลากหลาย ทั้งในแง่ของศาสนวิธี การใช้สื่อดิจิทัล และการปรับเปลี่ยนกิจกรรมทางศาสนาให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. การวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ เช่น ผลกระทบทางสังคมและทางจิตใจต่อชุมชนพุทธศาสนิกชนในต่างประเทศ
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรพระพุทธศาสนาในระดับปริญญาโทและเอก เพื่อเสริมสร้างการศึกษาทางพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและความต้องการของผู้เรียนในต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2540). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยการคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฏระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- บัญญัติชอุท นาคมจลนท. (2556). รูปแบบการพัฒนาศาสนาทายาทที่พมงประสงคในพระพุทศาสนา (วทยานพนธ์พุทศาสตรดุษฎบณฑต สาขาวิชาพระพุทศาสนา). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูนวทรฐลชนธ (ณรงค ฐิตวทฒโน). (2557). รูปแบบการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักพุทธรรมในองคกรปกครองสวนทองถน (วทยานพนธ์พุทศาสตรดุษฎบณฑต สาขาวิชาการจัดการเชมพุท). พระนครสรอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครุสรฐรตธรรมวเทศ (ปกานนท พลพาพนธ). (2557). รูปแบบการบริหารจัดการสำนักปฏิบัติธรรมกัมมัฎฐานของผู้นาชาวพุทในประเทศองถกษ (วทยานพนธ์พุทศาสตรดุษฎบณฑต สาขาวิชาการจัดการเชมพุท). พระนครสรอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพุทธรญาณ (ทองยอย กตตททโน). (2548). ธรรมญาณนพนธ: 100 ปพระพุทธรญาณ (พมพครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพมพมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร.
- พระมหาอนาจ ปวทฒโน. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดการการศกษาพระปรยติธรรม (วทยานพนธ์พุทศาสตรดุษฎบณฑต สาขาวิชาการจัดการเชมพุท). พระนครสรอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชปรยติ (สฤชดี ประธาต). (2551). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (วทยานพนธ์พุทศาสตรดุษฎบณฑต สาขาวิชาพระพุทศาสนา). พระนครสรอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

